

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

2 iulie 2020*

„Trimitere preliminară – Conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică – Directiva 92/43/CEE – Articolul 12 alineatul (1) – Sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale – Anexa IV – *Cricetus cricetus* (hârciogul) – Arie de odihnă și arie de reproducere – Deteriorare sau distrugere – Arie abandonate”

În cauza C-477/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Wien (Tribunalul Administrativ din Viena, Austria), prin decizia din 12 iunie 2019, primită de Curte la 21 iunie 2019, în procedura

IE

împotriva

Magistrat der Stadt Wien,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul P.G. Xuereb, președinte de cameră, și domnii A. Arabadjiev (raportor) și A. Kumin, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru IE, de el însuși;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de J. Vlácil și de L. Dvořáková, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de C. Hermes și de M. Noll-Ehlers, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatei generale, pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO 1992, L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109, denumită în continuare „Directiva habitate”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între IE, angajat al unui dezvoltator imobiliar, pe de o parte, și Magistrat der Stadt Wien (administrația municipală a orașului Viena, Austria), pe de altă parte, în legătură cu adoptarea de către aceasta din urmă a unei decizii administrative prin care lui IE i se aplică o amendă și, în cazul nerecuperării acesteia, o sancțiune alternativă constând într-o pedeapsă privativă de libertate pentru motivul că, în cadrul unui proiect de construcție imobiliară, a deteriorat sau a distrus arii de odihnă sau arii de reproducere ale speciei *Cricetus cricetus* (hârciogul), care figurează pe lista speciilor animale protejate înscrise la litera (a) din anexa IV la directiva menționată.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 2 din Directiva habitate prevede:

„(1) Obiectul prezentei directive este să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul statelor membre în care se aplică tratatul.

(2) În temeiul prezentei directive, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară.

(3) Măsurile adoptate în temeiul prezentei directive trebuie să țină seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale.”

- 4 Articolul 12 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a institui un sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale enumerate în anexa IV litera (a) în aria lor de extindere, interzicând:

- (a) orice formă de capturare sau ucidere deliberată a specimenelor din aceste specii în natură;
- (b) perturbarea deliberată a speciilor respective, în special în timpul perioadei de reproducere, cuibărire, hibernare și migrare;
- (c) distrugerea deliberată sau culegerea ouălor din natură;
- (d) deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă.”

- 5 Printre speciile de animale care prezintă „importanță comunitară care au nevoie de protecție strictă”, a căror listă este prevăzută la litera (a) din anexa IV la directiva menționată, figurează și *Cricetus cricetus* (hârciogul).

Dreptul austriac

- 6 Wiener Naturschutzgesetz (Legea privind protecția naturii a landului Viena) din 31 august 1998 (LGBl. für Wien, 45/1998, denumită în continuare „WNSchG”) transpune Directiva habitate în dreptul național pentru landul Viena (Austria).
- 7 Articolul 10 alineatul 3 punctul 4 din WNSchG reia formulările de la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate. Acesta prevede printre altele că este interzisă deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă ale animalelor strict protejate.
- 8 Sancțiunile prevăzute pentru încălcarea articolului 10 alineatul 3 punctul 4 sunt stabilite la articolul 49 alineatul 1 punctul 5 din WNSchG. Potrivit acestei din urmă dispoziții, este pasibilă de o amendă de până la 21 000 de euro sau, în cazul nerecuperării acesteia, de o sancțiune alternativă constând într-o pedeapsă privativă de libertate de până la patru săptămâni și, în caz de repetare, de o amendă de până la 35 000 de euro sau, în cazul nerecuperării acesteia, de o sancțiune alternativă constând într-o pedeapsă privativă de libertate de până la șase săptămâni orice persoană care, cu încălcarea alineatului 3 sau 4 al articolului 10 din WNSchG, deteriorează sau distruge arii de reproducere sau de odihnă ale unor animale strict protejate.
- 9 Potrivit articolului 22 alineatul 5 din WNSchG, autoritatea competentă poate autoriza intervenții individuale dacă măsura avută în vedere, individual sau împreună cu alte măsuri solicitate autorității competente, nu compromite în mod semnificativ obiectivul protecției.
- 10 Anexa la WNSchG definește *Cricetus cricetus* (hârciogul) ca fiind o specie de animale strict protejată.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 11 Un dezvoltator imobiliar, angajatorul lui IE, a efectuat lucrări de construcție a unei clădiri pe un teren pe care trăiau hârciogii. Proprietara terenului respectiv, care avea cunoștință de această situație, a informat despre aceasta dezvoltatorul imobiliar, care a desemnat, înainte de începerea lucrărilor, un expert de mediu. Astfel, acesta a întocmit o hartă a galeriilor de hârciog și a determinat, într-un anumit sector, dacă galeriile erau sau nu erau utilizate.
- 12 Înainte de realizarea lucrărilor, dezvoltatorul imobiliar menționat a efectuat retragerea stratului vegetal, degajarea locului de construcție și construirea unui drum de acces în imediata apropiere a intrărilor galeriilor de hârciog (denumite în continuare „măsurile prejudiciabile”). În special, retragerea stratului vegetal urmărea să cauzeze deplasarea hârciogilor care trăiau pe suprafețele unde urma să aibă loc activitatea de construcție către suprafețele care ar fi fost protejate în mod special și rezervate pentru el. Cu toate acestea, autorizarea prealabilă a măsurilor prejudiciabile nu a fost solicitată autorității competente și, în consecință, nu a fost obținută înainte de începerea lucrărilor. În plus, cel puțin două intrări în galerii au fost distruse.
- 13 Administrația municipală a orașului Viena a considerat, prin urmare, că IE, în calitate de angajat al aceluiași dezvoltator imobiliar, era răspunzător de deteriorarea sau de distrugerea ariilor de reproducere sau a ariilor de odihnă ale hârciogului și i-a aplicat, conform articolului 10 alineatul 3 punctul 4 din WNSchG, o amendă susceptibilă, în cazul nerecuperării, să fie transformată într-o pedeapsă privativă de libertate.
- 14 IE a sesizat Verwaltungsgericht Wien (Tribunalul Administrativ din Viena, Austria) cu o acțiune prin care urmărea să conteste aplicarea acestei amenzi în special pentru motivul că, pe de o parte, galeriile de hârciog nu erau utilizate de acesta din urmă la momentul punerii în aplicare a măsurilor prejudiciabile și, pe de altă parte, aceste măsuri nu ar fi condus la deteriorarea sau la distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă ale acestei specii animale.

15 Instanța de trimitere ridică în acest context problema interpretării articolului 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate. Aceasta subliniază necesitatea ca noțiunile pe care le cuprinde această dispoziție, precum „arie de odihnă”, „arie de reproducere”, „deteriorare” și „distrugere”, să fie definite cu precizie din moment ce încălcarea dispoziției naționale care transpune articolul 12 alineatul (1) litera (d) din directiva menționată poate conduce la sancțiuni penale. În special, instanța de trimitere consideră că considerațiile formulate de Comisia Europeană în documentul său de orientare privind protecția riguroasă a speciilor animale de importanță comunitară în temeiul Directivei habitate 92/43/CEE (versiunea finală, februarie 2007) sunt imprecise și lasă o marjă de apreciere foarte largă în cadrul interpretării noțiunilor menționate.

16 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Wien (Tribunalul Administrativ din Viena) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Termenul «arie de odihnă» prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate] trebuie interpretat în sensul că include și fostele arii de odihnă, abandonate între timp?

În cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare:

Fosta arie de odihnă abandonată între timp trebuie clasificată ca «arie de odihnă» în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate]?

În cazul unui răspuns negativ la această întrebare:

Care sunt criteriile pe baza cărora se stabilește dacă o fostă arie de odihnă abandonată între timp trebuie clasificată drept «arie de odihnă» în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate]?

2) Care sunt criteriile pe baza cărora se stabilește dacă o anumită acțiune sau omisiune reprezintă o intervenție asupra unei «arii de odihnă» în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate]?

3) Care sunt criteriile pe baza cărora se stabilește dacă o anumită acțiune sau omisiune reprezintă o intervenție atât de gravă asupra unei «arii de odihnă», în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate], încât să poată fi vorba despre o «deteriorare» a acestei «arii de odihnă» în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate]?

4) Care sunt criteriile pe baza cărora se stabilește dacă o anumită acțiune sau omisiune reprezintă o intervenție atât de gravă asupra unei «arii de odihnă», în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate], încât să poată fi vorba despre o «distrugere» a acestei «arii de odihnă» în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate]?

5) Termenul «arie de reproducere» prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate] trebuie interpretat în sensul că include, în primul rând, doar locul delimitabil în mod precis în care au loc în mod regulat actele de împerechere în sens strict sau acte strâns legate de reproducere (cum ar fi depunerea icrelor/ouălor), precum și, în al doilea rând, în plus, toate zonele delimitabile în mod precis care sunt absolut necesare pentru dezvoltarea puiului de animal, cum ar fi, de exemplu, locurile de depunere a ouălor sau componentele vegetale necesare pentru stadiul de larvă sau omidă?

În cazul unui răspuns negativ la această întrebare:

Ce trebuie să se înțeleagă prin termenul «arie de reproducere» în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate] și cum trebuie delimitată în spațiu o «arie de reproducere» de alte zone?

- 6) Care sunt criteriile pe baza cărora se stabilește dacă o anumită acțiune sau omisiune reprezintă o intervenție asupra unei «arii de reproducere» în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate]?
- 7) Care sunt criteriile pe baza cărora se stabilește dacă o anumită acțiune sau omisiune reprezintă o intervenție atât de gravă asupra unei «arii de reproducere», în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate], încât să poată fi vorba despre o «deteriorare» a acestei «arii de reproducere» în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate]?
- 8) Care sunt criteriile pe baza cărora se stabilește dacă o anumită acțiune sau omisiune reprezintă o intervenție atât de gravă asupra unei «arii de reproducere», în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate], încât să poată fi vorba despre o «distrugere» a acestei «arii de reproducere» în sensul prevăzut la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva [habitate]?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 17 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „arii de odihnă” prevăzută la această dispoziție include și ariile de odihnă care nu mai sunt ocupate de una dintre speciile de animale protejate care figurează la litera (a) din anexa IV la directiva menționată, precum *Cricetus cricetus* (hârciogul).
- 18 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Directiva habitate, obiectul directivei este să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul european al statelor membre. În plus, potrivit articolului 2 alineatele (2) și (3) din directiva menționată, măsurile adoptate în temeiul acesteia urmăresc să asigure menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de interes pentru Uniunea Europeană și țin seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale.
- 19 Articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate impune statelor membre să adopte măsurile necesare pentru a institui un sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale enumerate la litera (a) din anexa IV la această directivă, în aria lor de extindere, interzicând deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă.
- 20 Respectarea acestei dispoziții impune statelor membre nu numai să creeze un cadru legislativ complet, ci și să pună în aplicare măsuri concrete și specifice de protecție. Tot astfel, sistemul de protecție riguroasă presupune adoptarea unor măsuri coerente și coordonate, cu caracter preventiv. Un astfel de sistem de protecție strictă trebuie să permită, așadar, să se evite deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă ale speciilor de animale enumerate la litera (a) din anexa IV la Directiva

habitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 2011, Comisia/Franța, C-383/09, EU:C:2011:369, punctele 19-21, precum și Hotărârea din 10 octombrie 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, punctul 27).

- 21 Pe de altă parte, este necesar să se arate că specia *Cricetus cricetus*, denumită în mod obișnuit „hârciog”, figurează printre speciile de animale protejate de Directiva habitate.
- 22 Prima întrebare trebuie examinată având în vedere aceste observații introductive.
- 23 Potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul ei și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea din 21 noiembrie 2019, Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, C-678/18, EU:C:2019:998, punctul 31 și jurisprudența citată).
- 24 În ceea ce privește, în primul rând, termenii articolului 12 din Directiva habitate, astfel cum s-a arătat la punctele 19 și 20 din prezenta hotărâre, acest articol impune statelor membre să adopte măsurile necesare pentru a institui un sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale protejate în aria lor de extindere. În special, alineatul (1) litera (d) al respectivului articol impune statelor menționate să adopte măsurile necesare, interzicând deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă ale acestor specii.
- 25 Astfel, trebuie să se constate că modul de redactare a articolului 12 din Directiva habitate nu furnizează niciun element util pentru definirea noțiunii de „arii de odihnă”.
- 26 În ceea ce privește, în al doilea rând, contextul în care se înscrie această dispoziție, trebuie arătat că nici articolul 1 din Directiva habitate, nici vreo altă dispoziție din directiva menționată nu definește această noțiune.
- 27 Cu toate acestea, trebuie amintit că Curtea a statuat că actele vizate la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate nu sunt numai actele intenționate, ci și cele care nu sunt intenționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 octombrie 2005, Comisia/Regatul Unit, C-6/04, EU:C:2005:626, punctele 77-79). Prin faptul că nu a limitat interdicția prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din această directivă la acte intenționate, contrar celor prevăzute pentru actele menționate la articolul 12 literele (a)-(c) din directiva menționată, legiuitorul Uniunii și-a demonstrat intenția de a conferi ariilor de reproducere sau de odihnă o protecție sporită împotriva actelor care cauzează deteriorarea sau distrugerea lor (Hotărârea din 10 ianuarie 2006, Comisia/Germania, C-98/03, EU:C:2006:3, punctul 55).
- 28 În plus, spre deosebire de actele prevăzute la articolul 12 alineatul (1) literele (a)-(c) din Directiva habitate, interdicția prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (d) nu privește în mod direct speciile de animale, ci urmărește să protejeze părți importante ale habitatului lor.
- 29 Rezultă de aici că protecția riguroasă oferită de articolul 12 alineatul (1) litera (d) din această directivă urmărește să garanteze ca părți importante din habitatul speciilor de animale protejate să fie menținute astfel încât acestea să poată beneficia de condițiile esențiale pentru a putea printre altele să se odihnească.
- 30 O concluzie identică decurge din lectura documentului de orientare al Comisiei menționat la punctul 15 din prezenta hotărâre, care precizează că ariile de odihnă, care sunt definite ca fiind zonele esențiale pentru subzistența unui animal sau a unui grup de animale atunci când acestea nu sunt active, „trebuie să fie protejate, chiar și atunci când [ele] nu sunt utilizate, ci există în mod rezonabil o probabilitate ridicată ca specia respectivă să revină în aceste [...] arii”.

- 31 În consecință, trebuie să se considere că reiese din contextul în care se înscrie articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate că ariile de odihnă care nu mai sunt ocupate de o specie de animale protejată nu trebuie să fie deteriorate sau distruse având în vedere că speciile menționate pot reveni în aceste arii.
- 32 În ceea ce privește, în al treilea rând, obiectivul urmărit de Directiva habitate, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctele 18-20 din prezenta hotărâre, această directivă urmărește să asigure o protecție riguroasă a speciilor de animale, în special prin intermediul interdicțiilor prevăzute la articolul 12 alineatul (1) din aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 mai 2007, Comisia/Austria, C-508/04, EU:C:2007:274, punctele 109-112, precum și Hotărârea din 15 martie 2012, Comisia/Polonia, C-46/11, nepublicată, EU:C:2012:146, punctul 29).
- 33 Regimul de protecție prevăzut la articolul 12 din Directiva habitate trebuie, așadar, să fie în măsură să împiedice efectiv atingerile aduse speciilor de animale protejate și în special habitatului acestora.
- 34 Or, nu ar fi compatibilă cu acest obiectiv privarea de protecție a ariilor de odihnă ale unei specii de animale protejate atunci când acestea nu mai sunt ocupate, dar există o probabilitate suficient de ridicată ca specia respectivă să revină în respectivele arii, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.
- 35 Prin urmare, faptul că o arie de odihnă nu mai este ocupată de o specie de animale protejată nu înseamnă totuși că această arie nu beneficiază de protecția oferită de articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate.
- 36 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „arii de odihnă”, prevăzută la această dispoziție, include și ariile de odihnă care nu mai sunt ocupate de una dintre speciile de animale protejate care figurează la litera (a) din anexa IV la directiva menționată, precum *Cricetus cricetus* (hârciogul), având în vedere că există o probabilitate suficient de ridicată ca specia menționată să revină în aceste arii de odihnă, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Cu privire la a cincea întrebare

- 37 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „arii de reproducere”, prevăzută la această dispoziție, cuprinde numai locul care poate fi delimitat în mod precis și în care intervin în mod regulat acte de împerechere sau acte în legătură directă cu reproducerea speciei în cauză sau de asemenea locul care este absolut necesar pentru dezvoltarea puiului de animal al speciei menționate.
- 38 Or, Comisia apreciază că decizia de trimitere nu motivează relevanța acestei întrebări și că ea are un caracter ipotetic.
- 39 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale, astfel cum este prevăzută la articolul 267 TFUE, numai instanța națională sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume responsabilitatea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu,

obligată să se pronunțe (a se vedea printre altele Hotărârea din 5 martie 2015, Banco Privado Português și Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, punctul 34, precum și jurisprudența citată).

- 40 Rezultă că întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărei exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de relevanță. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri formulate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 26 iulie 2017, Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punctul 24 și jurisprudența citată).
- 41 În speță, trebuie arătat că cererea de decizie preliminară nu cuprinde nicio explicație cu privire la relevanța noțiunii de „arie de reproducere” pentru soluționarea litigiului principal.
- 42 Astfel, pe de o parte, din elementele dosarului de care dispune Curtea reiese că este incontestabil faptul că arii de odihnă au fost afectate de măsurile prejudiciabile, instanța de trimitere încercând numai să afle dacă astfel de arii pot fi calificate de asemenea drept „arii de odihnă” în temeiul interdicției prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate atunci când nu mai sunt ocupate de hârciog.
- 43 Pe de altă parte, decizia de trimitere nu conține niciun element de fapt sau de drept care să permită să se aprecieze dacă și în ce măsură, pe lângă calificarea părții din habitatul natural al hârciogului drept „arie de odihnă”, desemnarea acestui habitat ca „arie de reproducere” ar avea vreo incidență asupra soluționării litigiului principal.
- 44 Or, pe lângă faptul că, în conformitate cu jurisprudența citată la punctul 40 din prezenta hotărâre, nu este de competența Curții să verifice exactitatea cadrului factual descris de instanța de trimitere, este necesar să se arate, astfel cum reiese în mod expres din modul de redactare a articolului 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate, că interzicerea oricărei deteriorări sau distrugerii vizează alternativ ariile de reproducere sau ariile de odihnă ale speciilor de animale protejate și nu stabilește nicio diferență în aplicarea acestei interdicții în funcție de habitatul natural vizat.
- 45 Rezultă că a cincea întrebare este inadmisibilă.

Cu privire la întrebările a doua-a patra și a șasea-a opta

- 46 Prin intermediul întrebărilor preliminare a doua-a patra și a șasea-a opta, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere ridică în esență problema interpretării noțiunilor de „deteriorare” și de „distrugere” în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate.
- 47 Cu toate acestea, potrivit Comisiei, întrebările menționate ar prezenta un caracter ipotetic.
- 48 În speță, din cererea de decizie preliminară reiese că două intrări în galerii de hârciog au fost distruse de măsurile prejudiciabile, ceea ce implică faptul că galeriile au fost cel puțin deteriorate.
- 49 Or, în primul rând, trebuie arătat că articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva habitate vizează în mod alternativ deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă ale speciilor de animale protejate.

- 50 În al doilea rând, este necesar să se observe că această dispoziție nu distinge interdicția deteriorării sau a distrugerii ariilor de reproducere sau a ariilor de odihnă în funcție de natura atingerii care ar fi adusă acestor arii. În această privință, trebuie să se constate că din elementele prezentate Curții nu reiese că decizia autorităților naționale de a-i aplica o amendă lui IE, susceptibilă, în cazul nerecuperării acesteia, să fie transformată într-o pedeapsă privativă de libertate, ar stabili o distincție în ceea ce privește gravitatea sancțiunii aplicate după cum este vorba despre o deteriorare sau despre o distrugere a ariilor de reproducere sau de odihnă ale speciilor de animale protejate.
- 51 În consecință, având în vedere jurisprudența citată la punctul 40 din prezenta hotărâre, nu este necesar să se răspundă la întrebările a doua-a patra și a șasea-a opta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 52 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

Articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „arii de odihnă”, prevăzută la această dispoziție, include și ariile de odihnă care nu mai sunt ocupate de una dintre speciile de animale protejate care figurează la litera (a) din anexa IV la directiva menționată, precum *Cricetus cricetus* (hârciogul), având în vedere că există o probabilitate suficient de ridicată ca specia menționată să revină în aceste arii de odihnă, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Semnături